Armand HEINS (1856-1938)

Kalfjes in de weide, zonder datum. (27 x 45 cm)

Uiteraard mocht Heins op deze tentoonstelling niet ontbreken. Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleef hij in Brakel, een gehucht van Sint-Martens-Latem, en belichaamt hij vroeg het sociale proces dat we vandaag als gentrificatie benoemen: de stedelijke Gentenaar die – zij het tijdelijk – zijn toevlucht zoekt tot het landelijke Latem.[1]

Zijn relatie tot Sint-Martens-Latem is minder uitgesproken dan die van de kunstenaars die zich er rond 1900 vestigden, maar daarom niet minder betekenisvol. Heins maakte geen deel uit van de eigenlijke Latemse groep en was geen protagonist van het symbolisme of van het mystiek geladen landschapsbeeld dat later met het dorp vereenzelvigd werd. Zijn betrokkenheid situeert zich eerder op het terrein van documentatie, erfgoedzorg en topografische belangstelling – een houding die ook zichtbaar wordt in de aquarel *Kalfjes in de weide*.

Als tekenaar en etser, en als nauwgezet observator van het Vlaamse patrimonium, bezocht Heins geregeld de Leiestreek. In Sint-Martens-Latem legde hij hoeves, dorpsgezichten, kapellen en landelijke architectuur vast in een precieze, beheerste lijnvoering. In een tijd waarin modernisering en infrastructuurwerken het historische landschap ingrijpend veranderden, trad hij op als visuele chroniqueur van een wereld in transitie. Zijn benadering is minder introspectief dan die van kunstenaars als George Minne of Valerius De Saedeleer, maar vertrekt uit een verwant besef van verlies en kwetsbaarheid.

Waar de eerste Latemse groep het landschap symbolisch en spiritueel laadde, hanteert Heins een vorm van nauwgezette archivering. Hij idealiseert zelden expliciet; zijn aandacht gaat naar constructie, detail en situering. Toch spreekt uit die precisie een warme waardering voor het landelijke bestaan. De idyllische Leie, de sobere hoeve, de tastbare materialiteit van baksteen en hout worden bij hem dragers van een cultuurhistorisch geheugen. Zo verschijnt Heins als een brugfiguur tussen negentiende-eeuwse romantische verledenliefde en het twintigste-eeuwse bewustzijn rond monumentenzorg. Waar de Latemse kunstenaars het dorp tot symbool verhieven, heeft Heins het bewaard in lijn, kleur en etsplaat. *(RVL)*

[1] DE SEYNE, Aleks, LEVIS, Eddy en LALEMAN, Marie-Christine, *Armand Heins, etser, lithograaf en drukker: de technische wereld van een kunstenaar*, MIAT-Gent, 2009, een gedetailleerde beschrijving van zijn verblijf in Brakel/Latem op de pagina's 83-89.

